

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMAS

1994 m. liepos 18 d. Nr.I-549
Vilnius

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS

ASMENYS

1 straipsnis. Teisė gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją

Teisę gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją turi nuolatiniai Lietuvos Respublikos gyventojai, kurie šio įstatymo nustatytą laiką buvo privalomai draudžiami arba patys draudėsi valstybiniu socialiniu pensijų draudimu.

Lietuvos Respublikos piliečiai, nuolat gyvenantys užsienyje, turi teisę gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją, kai tai nustatyta tarpvalstybinėmis sutartimis arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Lietuvoje nuolat gyvenantys užsienio piliečiai ir asmenys be pilietybės turi vienodą teisę gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją pagal šį įstatymą, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai arba tarpvalstybinės sutartys nenustato kitokių šių asmenų pensinio aprūpinimo sąlygų.

Užsienyje nuolat gyvenantys kitų valstybių piliečiai ir asmenys be pilietybės, kurie šio įstatymo nustatytą laiką buvo privalomai draudžiami arba patys draudėsi valstybiniu socialiniu pensijų draudimu, turi teisę gauti valstybinės socialinio draudimo pensijas pagal šį įstatymą, jei tai numatyta Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-1112](#), 2002-10-01, Žin., 2002, Nr. 101-4491 (2002-10-23)

2 straipsnis. Asmenys, draudžiami valstybiniu socialiniu pensijų draudimu

Valstybiniu socialiniu pensijų draudimu privalomai draudžiami:

1) gaunantys atlyginimą už darbą asmenys: dirbantys pagal darbo sutartį, einantys narystės pagrindu renkamąsias pareigas renkamosiose organizacijose, dirbantys žemės ūkio bendrovėse arba kooperatinėse organizacijose, kandidatai į notarus (asesoriai), viešojo administravimo valstybės tarnautojai (išskyrus valstybės tarnautojus, nurodytus šios dalies 3 ir 5 punktuose);

2) valstybės politikai, Konstitucinio Teismo teisėjai, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjai, kitų teismų teisėjai, kandidatai į teisėjus, prokuratūros pareigūnai, Lietuvos banko valdybos pirmininkas, jo pavaduotojai ir valdybos nariai, Seimo ar Respublikos Prezidento paskirti valstybės institucijų ar įstaigų vadovai, kiti Seimo ar Respublikos Prezidento paskirti valstybės institucijų ar įstaigų pareigūnai, Seimo ar Respublikos Prezidento paskirti valstybinių (nuolatinių) komisijų ir tarybų, kitų valstybinių (nuolatinių) komisijų ir tarybų pirmininkai, jų pavaduotojai ir nariai, taip pat pagal specialius įstatymus įsteigtų komisijų ar tarybų pareigūnai. Asmenys, išvardyti šiame punkte, valstybiniu socialiniu pensijų draudimu draudžiami tuo atveju, jeigu jie gauna atlyginimą už darbą;

3) Vidaus reikalų ministerijos, policijos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir kitų vidaus reikalų įstaigų pareigūnai, vidaus tarnybos dalinių karininkai, liktinės tarnybos

puskarininkiai ir kariai, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, jam pavaldžių įstaigų ir valstybės įmonių pareigūnai;

4) krašto apsaugos sistemos profesinės karo tarnybos kariai;

5) Valstybės saugumo departamento sistemos pareigūnai;

6) nedirbantys diplomatų sutuoktiniai – tuo laikotarpiu, kai jie gyvena užsienyje kartu su diplomatu, dirbančiu Lietuvos Respublikos diplomatinėje atstovybėje ar konsulinėje įstaigoje;

7) individualių (personalinių) įmonių savininkai, individualių (personalinių) įmonių nuomininkai, advokatai, advokatų padėjėjai, notarai, tikrųjų ūkinių bendrijų nariai, komanditinių ūkinių bendrijų tikrieji nariai;

8) patentus įsigiję asmenys;

9) ūkininkai ir dirbantys ūkyje jų ūkio nariai;

10) privalomosios nuolatinės pradinės karo tarnybos ir alternatyviosios krašto apsaugos tarnybos kariai;

11) motina (tėvas), turinti (turintis) vaiko nuo vienerių iki trejų metų priežiūros atostogas;

12) motina (tėvas), nedirbanti (nedirbantis) ir neturinti (neturintis) vaiko priežiūros atostogų, bet auginanti (auginantis) vaiką iki trejų metų;

13) tradicinių ir kitų valstybės pripažintų religinių bendruomenių ir bendrijų dvasininkai ir tik vienuolyne dirbantys vienuoliai;

14) vienas iš visiškos negalios invalido tėvų arba asmuo, nustatyta tvarka pripažintas visiškos negalios invalido globėju arba rūpintoju, slaukantis namuose visiškos negalios invalidą.

Šio straipsnio pirmosios dalies 10–14 punktuose nurodyti asmenys valstybiniu socialiniu pensijų draudimu privalomai draudžiami valstybės lėšomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Asmenys, nurodyti šio straipsnio pirmosios dalies 14 punkte, privalomai draudžiami valstybės lėšomis tik tuo atveju, kai negauna jiems patiems priklausančios valstybinės socialinio draudimo pensijos, valstybinės pensijos ar šalpos (socialinės) pensijos.

Kiti asmenys gali savanoriškai draustis valstybiniu socialiniu pensijų draudimu valstybinėse socialinio draudimo įstaigose, vykdančiose šį draudimą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1011](#), 95 07 04, *Žin.*, 1995, Nr. 59-1475

Nr. [I-1052](#), 95 09 28, *Žin.*, 1995, Nr. 84-1901

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, *Žin.*, 1998, Nr. 98-2707 (98.11.11)

Nr. [VIII-1016](#), 98.12.29, *Žin.*, 1998, Nr. 115-3274 (98.12.31)

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr. 66-2115 (99.07.30), įsigalioja nuo 2000.01.01

Nr. [VIII-1479](#), 99.12.16, *Žin.*, 1999, Nr. 113-3283 (99.12.30)

Nr. [VIII-1652](#), 2000 05 02, *Žin.*, 2000, Nr. 41-1165 (2000 05 19), įsigalioja nuo 2000 06 01

Nr. [VIII-2010](#), 2000 10 10, *Žin.*, 2000, Nr. 92-2862 (2000 10 31), įsigalioja nuo 2000 11 01

Nr. [IX-616](#), 2001-11-20, *Žin.*, 2001, Nr. 103-3658 (2001-12-07)

3 straipsnis. Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo sąlygos

Valstybinės socialinio draudimo pensijos skiriamos asmenims, nurodytiems 1-2 straipsniuose, jeigu jie atitinka šio įstatymo nustatytus valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo reikalavimus atitinkamai pensijos rūšiai skirti ir sukanka šio įstatymo nustatytą amžių, pripažįstami invalidais, o tokiems asmenims mirus jų šeimų nariams.

PENSIJŲ RŪŠYS

4 straipsnis. Valstybinių socialinio draudimo pensijų rūšys

Pagal šį įstatymą skiriamos valstybinės socialinio draudimo senatvės, invalidumo, našlių ir našlaičių (maitintojo netekimo) pensijos.

5 straipsnis. Teisė pasirinkti pensijos rūšį

Asmenims, tuo pat metu turintiems teisę gauti senatvės ir invalidumo valstybines socialinio draudimo pensijas, skiriama didesnė arba jų pasirinkimu viena iš šių pensijų. Našlių arba našlaičių pensijos mokamos kartu su senatvės ar invalidumo pensijomis. Asmenims, tuo pat metu turintiems teisę gauti našlių ir našlaičių valstybines socialinio draudimo pensijas, skiriama didesnė arba jų pasirinkimu viena iš šių pensijų.

Asmenims, turintiems teisę gauti arba gaunantiems valstybines maitintojo netekimo pensijas ar valstybines socialinio draudimo maitintojo netekimo pensijas už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. maitintoją ir tuo pat metu turintiems teisę gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės, invalidumo, našlių arba našlaičių pensiją, skiriama jų pasirinkimu viena iš šių pensijų, išskyrus našlaičio pensiją, skiriamą už 1995 m. sausio 1 d. ir vėliau mirusį tėvą (motiną), kuri mokama kartu su maitintojo netekimo pensija už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. tėvą (motiną).

Asmenys, turintys teisę gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją, nepraranda teisės gauti kitas valstybines pensijas, taip pat nevalstybines pensijas, jei įstatymų nenustatyta kitaip.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1011](#), 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475

Nr. [VIII-1479](#), 99.12.16, Žin., 1999, Nr.113-3283 (99.12.30)

PENSIJŲ SANDARA

6 straipsnis. Valstybinės socialinio draudimo pensijos sandara

Valstybinę socialinio draudimo pensiją sudaro pagrindinė ir papildoma dalys.

Pagrindinė valstybinės socialinio draudimo pensijos dalis garantuoja minimalų pensinį aprūpinimą asmenims, turintiems šio įstatymo nustatytą būtinąjį valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą ir atitinkantiems kitas šio įstatymo nustatytas sąlygas.

Pagrindinės valstybinės socialinio draudimo pensijos dalies dydžio matas yra valstybinė socialinio draudimo bazinė pensija (12 straipsnis).

Papildoma valstybinės socialinio draudimo pensijos dalis suteikia papildomą pensinį aprūpinimą asmenims, išvardytiems 2 straipsnio pirmosios dalies 1-6 punktuose, draustiems valstybiniu socialiniu pensijų draudimu, taip pat 2 straipsnio pirmosios dalies 7 punkte nurodytiems asmenims, jeigu jie privalomai draudžiasi valstybiniu socialiniu pensijų draudimu papildomai pensijos daliai gauti, atsižvelgiant į šių asmenų draudimo stažą ir draudžiamąsias pajamas, turėtas per draudimo (draudimosi) laikotarpį.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, Žin., 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

Nr. [VIII-1479](#), 99.12.16, Žin., 1999, Nr.113-3283 (99.12.30)

Nr. [IX-616](#), 2001-11-20, Žin., 2001, Nr. 103-3658 (2001-12-07)

PENSIJŲ MOKĖJIMO ŠALTINIS

7 straipsnis. Valstybinių socialinio draudimo pensijų mokėjimo šaltinis

Valstybinės socialinio draudimo pensijos mokamos iš Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), įsigalioja nuo 2000.01.01

STAŽAS

8 straipsnis. Asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas

Apdrausitojo asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą sudaro asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar

tarnybos pagrindu, ir asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant savarankiškai.

Valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, dirbdami pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, įgyja asmenys, išvardyti 2 straipsnio pirmosios dalies 1–5 punktuose. Šį stažą sudaro:

1) laikas, per kurį šie asmenys patys moka arba už juos yra mokamos ar turi būti mokamos įstatymo jiems nustatytos privalomos valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos;

2) laikas, per kurį šie asmenys gauna ligos (įskaitant darbdavio mokamas ligos dienas), motinystės, motinystės (tėvystės) pašalpas, mokamas pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą, ligos dėl nelaimingo atsitikimo darbe arba profesinės ligos pašalpas, mokamas pagal Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymą, ir bedarbio pašalpas, mokamas pagal Bedarbių rėmimo įstatymą. Šio punkto pirmajame sakinyje išvardytos pašalpos toliau šiame įstatyme vadinamos valstybinio socialinio draudimo ligos, motinystės, motinystės (tėvystės) ir bedarbio pašalpomis. Šių pašalpų gavimo laikas įskaitomas tik įstatymų nustatyta tvarka privalomai draustiems ligos ir motinystės socialiniu draudimu, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniu draudimu bei socialiniu draudimu nuo nedarbo asmenims.

Asmenų, išvardytų 2 straipsnio pirmosios dalies 6 punkte, draudimo valstybinio socialiniu pensijų draudimu laikotarpiai yra prilyginami asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui, įgytam dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu. Šiam stažui taip pat prilyginami laikotarpiai, kuriais 2 straipsnio pirmosios dalies 7 punkte nurodyti asmenys privalomai draudėsi valstybinio socialiniu pensijų draudimu papildomai pensijos daliai gauti.

Valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, dirbdami savarankiškai, įgyja asmenys, išvardyti 2 straipsnio pirmosios dalies 7–9 punktuose, išskyrus 7 punkte nurodytus asmenis, kurie privalomai draudžiasi valstybinio socialiniu pensijų draudimu papildomai pensijos daliai gauti (šio straipsnio 3 dalis). Stažą, įgytą dirbant savarankiškai, sudaro laikas, per kurį 2 straipsnio pirmosios dalies 7–9 punktuose išvardyti asmenys moka įstatymo jiems nustatytas privalomas valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokas arba per kurį už juos tokios įmokos mokamos.

Asmenų, išvardytų 2 straipsnio pirmosios dalies 10–14 punktuose, privalomojo draudimo valstybinio socialiniu pensijų draudimu valstybės lėšomis laikotarpiai yra prilyginami asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui, įgytam dirbant savarankiškai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1052](#), 95 09 28, *Žin.*, 1995, Nr. 84-1901

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, *Žin.*, 1998, Nr. 98-2707 (98.11.11)

Nr. [VIII-1016](#), 98.12.29, *Žin.*, 1998, Nr. 115-3274 (98.12.31)

Nr. [VIII-1479](#), 99.12.16, *Žin.*, 1999, Nr. 113-3283 (99.12.30)

Nr. [IX-616](#), 2001-11-20, *Žin.*, 2001, Nr. 103-3658 (2001-12-07)

9 straipsnis. Valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, kai buvo dirbta pagal darbo

sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, apskaičiavimas

Jei asmens, kuriam skaičiuojamas valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, uždarbis ir kitos pajamos, nuo kurių buvo įmokėtos ar turėjo būti įmokėtos privalomos valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, per kalendorinius metus yra ne mažesnis už minimalaus darbo užmokesčio per visus mėnesius sumą, tai į stažą įskaitomi visi kalendoriniai metai. Priešingu atveju tų metų stažas laikomas proporcingai mažesniu.

Išėjimo į pensiją metais į valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, įskaitomi visi mėnesiai iki išėjimo į pensiją, jei uždarbis ir kitos pajamos, nuo kurių buvo įmokėtos ar turėjo būti įmokėtos privalomos valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, yra ne mažesnės už minimalaus darbo

užmokesčio per visus šiuos mėnesius sumą. Priešingu atveju išėjimo į pensiją metų stažas laikomas proporcingai mažesniu.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-616](#), 2001-11-20, *Žin.*, 2001, Nr. 103-3658 (2001-12-07)

10 straipsnis. Valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, kai buvo dirbta savarankiškai, apskaičiavimas

Į asmens, kuriam skaičiuojamas valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant savarankiškai, stažą kalendoriniais metais įskaitoma tiek mėnesių, už kiek jis įmokėjo ar už jį buvo įmokėta visa jam nustatyta privaloma valstybinio socialinio pensijų draudimo įmoka.

Patentus įsigijusių asmenų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas įskaitomas pagal faktiškai įmokėtas valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokas į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą. Tokia pat tvarka įskaitomas ir valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas nuo 1995 m. sausio 1 d. iki 1999 m. gruodžio 31 d. ūkininkams ir pilnamečiams jų šeimos nariams, dirbusiems ūkyje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1479](#), 99.12.16, *Žin.*, 1999, Nr. 113-3283 (99.12.30)

11 straipsnis. Valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo apskaičiavimas

Asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas apskaičiuojamas sudedant šio asmens kiekvienų metų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindą, ir valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant savarankiškai.

Per kalendorinius metus negali būti įskaityta daugiau kaip vieneri valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo metai.

Stažas išreiškiamas metais. Jei jo dalis apskaičiuota mėnesiais, tai mėnesių skaičius dalijamas iš dvylikos.

DYDŽIAI PAGRINDINEI IR PAPILDOMAI PENSIJOS DALIMS APSKAIČIUOTI

12 straipsnis. Valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydis

Valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydis negali būti mažesnis už 110 procentų minimalaus gyvenimo lygio (MGL).

Valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydį tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė Valstybinio socialinio draudimo fondo tarybos teikimu.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr. 66-2115 (99.07.30), *įsigalioja nuo 2000.01.01*

13 straipsnis. Asmens draudžiamosios pajamos

Asmenų, išvardytų 2 straipsnio pirmosios dalies 1–6 punktuose, draudžiamosiomis pajamomis laikomos visos jų pajamos, nuo kurių buvo įmokėtos ar turėjo būti įmokėtos privalomos valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, taip pat gautos valstybinio socialinio draudimo ligos, motinystės, motinystės (tėvystės) ir bedarbio pašalpos. Asmenų, nurodytų 2 straipsnio pirmosios dalies 6 punkte, draudžiamosiomis pajamomis jų draudimo valstybiniu socialiniu pensijų draudimu laikotarpiu laikomos sumos, nuo kurių už šiuos asmenis buvo įmokėtos ar turėjo būti įmokėtos privalomos valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą. Asmenų, nurodytų 2 straipsnio pirmosios dalies 7 punkte, draudžiamosiomis pajamomis jų privalomojo draudimosi valstybiniu socialiniu pensijų draudimu papildomai pensijos daliai gauti laikotarpiu laikomos sumos, nuo kurių šie asmenys įmokėjo valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokas į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą papildomai pensijos daliai gauti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1479](#), 99.12.16, Žin., 1999, Nr. 113-3283 (99.12.30)

Nr. [IX-616](#), 2001-11-20, Žin., 2001, Nr. 103-3658 (2001-12-07)

14 straipsnis. Vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos

Vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos yra visų apdraustų asmenų, išvardytų 2 straipsnio pirmosios dalies 1–6 punktuose, draudžiamųjų pajamų vidurkis, tenkantis vienam apdraustajam. Nustatant šį vidurkį, į vidutines mėnesines draudžiamąsias pajamas taip pat įskaičiuojamos sumos, nuo kurių 2 straipsnio pirmosios dalies 7 punkte nurodyti asmenys įmokėjo valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokas papildomai pensijos daliai gauti.

Vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos apskaičiuojamos pagal pajamas, nuo kurių buvo įmokėtos valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos į Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetą, taip pat pagal išmokėtas valstybinio socialinio draudimo pašalpas.

Ketvirčio vidutinės mėnesinės draudžiamąsias pajamas ne rečiau kaip kiekvieną ketvirtį tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė Valstybinio socialinio draudimo fondo tarybos teikimu. Ketvirčio vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos apskaičiuojamos pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo tarybos patvirtintą metodiką ir turi būti patvirtintos ne vėliau kaip per du mėnesius prasidėjus naujam ketvirčiui. Naujai patvirtintos ketvirčio vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos taikomos nuo naujo ketvirčio trečio mėnesio pirmos dienos.

Praeitų metų vidutinės mėnesinės draudžiamąsias pajamas Lietuvos Respublikos Vyriausybė Valstybinio socialinio draudimo fondo tarybos teikimu patvirtina ne vėliau kaip iki kitų metų kovo 1 dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr. 66-2115 (99.07.30), įsigalioja nuo 2000.01.01

Nr. [VIII-1479](#), 99.12.16, Žin., 1999, Nr. 113-3283 (99.12.30)

Nr. [VIII-1786](#), 2000 07 04, Žin., 2000, Nr. 58-1715 (2000 07 19)

Nr. [IX-616](#), 2001-11-20, Žin., 2001, Nr. 103-3658 (2001-12-07)

15 straipsnis. Metinio draudžiamųjų pajamų koeficiento apskaičiavimas

Metinis apdraustojo asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas asmens kalendorinių metų draudžiamąsias pajamas dalijant iš tiek mėnesių, kiek tais metais asmeniui įskaitoma į valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, ir iš vidutinių tų metų mėnesinių draudžiamųjų pajamų, apskaičiuotų pagal tų metų duomenis.

Jei pensija skiriama tuo metu, kai dar nepatvirtintos praeitų metų vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos, vietoj jų asmens draudžiamųjų pajamų koeficientui apskaičiuoti naudojamos paskutinės ketvirčio vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos. Patvirtinus praeitų metų vidutinės mėnesinės draudžiamąsias pajamas, paskirtoji pensija, atsižvelgiant į šias pajamas, perskaičiuojama nuo pensijos paskyrimo dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1438](#), 96.07.04, Žin., 1996, Nr. 68-1636 (96.07.19)

Nr. [IX-616](#), 2001-11-20, Žin., 2001, Nr. 103-3658 (2001-12-07)

16 straipsnis. Asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas

Apdraustojo asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas kaip metinių koeficientų vidurkis pagal dvidešimt penkerius to asmens pasirinktus palankiausius kalendorinius jo valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, įgyto dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, metus po 1994 metų sausio 1 dienos.

Šios nuostatos įsigaliojimo tvarka nustatoma šio įstatymo 54 straipsnyje.

Jei asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, mažesnis už metų skaičių, nurodytą šio straipsnio pirmojoje

dalyje, bet ne mažesnis kaip vienas mėnuo, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas pagal turimą stažą.

Jei stažas mažesnis už mėnesį, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientu laikomas apdraustajam asmeniui darbo arba kitokia sutartimi nustatyto darbo užmokesčio per mėnesį santykis su paskutinėmis patvirtintomis vidutinėmis mėnesinėmis draudžiamosiomis pajamomis. Jei darbo užmokestis nebuvo nustatytas, laikoma, kad jis lygus to mėnesio minimaliai mėnesinei algai.

II SKYRIUS. VALSTYBINĖS SOCIALINIO DRAUDIMO SENATVĖS PENSIJOS

17 straipsnis. Teisė gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją

Asmuo įgyja teisę gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją, kai jis atitinka visas šias sąlygas:

- 1) sukanka šio įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių;
- 2) turi minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, nustatytą senatvės pensijai.

Asmuo turi atitikti šio straipsnio pirmosios dalies 2 punkto reikalavimus senatvės pensijos amžiaus sukakties dieną arba kreipimosi dėl pensijos dieną, kai pensijos kreipiamasi jau sukakus pensijos amžių.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), įsigalioja nuo 2000.01.01

18 straipsnis. Senatvės pensijos amžius

Senatvės pensijos amžius nustatomas 60 metų moterims, 62 metai ir 6 mėnesiai vyrams.

Šio straipsnio įsigaliojimo tvarka nustatoma šio įstatymo 55 straipsnio antroje dalyje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr. [IX-84](#), 2000 12 19, Žin., 2000, Nr. 111-3563 (2000 12 29), įsigalioja nuo 2001 01 01

19 straipsnis. Minimalus ir būtinasis draudimo stažas senatvės pensijai

Minimalus valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai nustatomas 15 metų.

Būtinasis valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai nuo 1999 metų sausio 1 dienos vyrams ir nuo 2004 metų sausio 1 dienos moterims nustatomas 30 metų.

Šio straipsnio įsigaliojimo tvarka nustatoma šio įstatymo 55 straipsnyje.

20 straipsnis. Valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos pagrindinės dalies dydis

Pagrindinė valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalis lygi valstybinei socialinio draudimo bazinei pensijai, kai asmuo turi būtinąjį senatvės pensijai valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą.

Jei asmuo neturi būtinąjį senatvės pensijai valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, bet turi minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą senatvės pensijai, pagrindinė valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalis apskaičiuojama proporcingai turimam stažui, dauginant bazinę pensiją iš asmens turimo stažo ir dalijant iš būtinąjo.

21 straipsnis. Valstybinės socialinio draudimo pensijos papildomos dalies dydis

Valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos papildoma dalis apskaičiuojama asmenims, turintiems teisę gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją ir turintiems

valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, pagal formulę $0,005 \times S \times K \times D$, kurioje:

dydis S – asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu;

dydis K – asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas (16 straipsnis);

dydis D – ketvirčio vidutinės mėnesinės draudžiamosios pajamos, kurios buvo patvirtintos iki to mėnesio, už kurį mokama pensija, pirmosios dienos (14 straipsnis).

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-616](#), 2001-11-20, *Žin.*, 2001, Nr. 103-3658 (2001-12-07)

22 straipsnis. Amžiaus ir būtinąjo stažo sumažinimas asmenims, sergantiems hipofiziniu nanizmu

Asmenims, sergantiems hipofiziniu nanizmu (liliputams), senatvės pensijos amžius nustatomas 15 metų mažesnis už nurodytąjį 18 straipsnyje, o būtinasis ir minimalus draudimo stažas - 10 metų mažesnis už nurodytąjį 19 straipsnyje.

23 straipsnis. Senatvės pensijos mokėjimas pensininkams, turintiems draudžiamųjų pajamų

Pensininkams, kurie po valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos paskyrimo turi pajamų, nuo kurių skaičiuojamos ir mokamos privalomosios valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, arba kurie gauna valstybinio socialinio draudimo ligos (įskaitant darbdavio mokamas ligos dienas), motinystės, motinystės (tėvystės) ar bedarbio pašalpas (toliau šiame straipsnyje – draudžiamosios pajamos), jeigu jie turi būtinąjį senatvės pensijai valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą (19, 22 straipsniai ir 46 straipsnio pirmoji dalis), mokama visa paskirta valstybinė socialinio draudimo senatvės pensija, kai jų draudžiamosios pajamos neviršija 1 minimalios mėnesinės algos. Jeigu nurodytų asmenų draudžiamosios pajamos viršija 1 minimalią mėnesinę algą, bet neviršija 1,5 minimalios mėnesinės algos, jiems mokama pagrindinė valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalis (20 straipsnio pirmoji dalis) ir paskirtos senatvės pensijos papildomos dalies (toliau šiame straipsnyje – papildoma dalis) dalis, kurią sudaro šių dydžių suma:

1) 50 procentų papildomos dalies, neviršijančios 100 litų;

2) 20 procentų papildomos dalies, kuri yra nuo 100,01 iki 200 litų;

3) 10 procentų papildomos dalies, kuri yra nuo 200,01 iki 300 litų.

Senatvės pensijos papildomos dalies, kuri viršija 300 litų, dalis nemokama.

Jeigu šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų asmenų draudžiamosios pajamos viršija 1,5 minimalios mėnesinės algos, jiems mokama pagrindinė valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalis.

Turintiems draudžiamųjų pajamų pensininkams, kurie neturi būtinąjo senatvės pensijai valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, valstybinė socialinio draudimo senatvės pensija nemokama.

Ištarnauto laiko pensijos, paskirtos iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusia tvarka (45 straipsnio ketvirtoji dalis), šių pensijų gavėjams, turintiems draudžiamųjų pajamų, mokamos šio straipsnio pirmojoje, antrojoje ir trečiojoje dalyse nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, *Žin.*, 1994, Nr. 101-2017

Nr. [IX-109](#), 2000 12 21, *Žin.*, 2000, Nr. 111-3573 (2000 12 29), įsigalioja nuo 2001 01 01

Nr. [IX-307](#), 2001 05 08, *Žin.*, 2001, Nr. 43-1487 (2001 05 23), įsigalioja nuo 2001 07 01

24 straipsnis. Senatvės pensijos padidinimas dėl atidėto kreipimosi

Jei asmuo tam tikru metu įgyja teisę gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją ir turi būtinąjį valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, bet pensijos neima ir kreipiasi dėl jos

vėliau, tai pensija jam apskaičiuojama pagal duomenis kreipimosi metu ir didinama 4 procentais apskaičiuotojo dydžio už kiekvienus visus metus, praėjusius nuo dienos, kai jis įgijo teisę gauti senatvės pensiją turėdamas būtinąjį stažą.

Gaunančiam senatvės pensiją ir turinčiam būtinąjį valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą asmeniui jo prašymu pensijos mokėjimas gali būti atidėtas. Šiuo atveju pensija jam iš naujo apskaičiuojama pagal duomenis kreipimosi metu ir didinama 4 procentais apskaičiuotojo dydžio už kiekvienus visus metus, praėjusius nuo mokėjimo atidėjimo dienos.

Atidėjus pensijos mokėjimą ne visiems metams, už paskutinių ne visų atidėjimo metų mėnesius pensija išmokama, bet nedidinama. Išmokant pensiją, atsižvelgiama į pensininko draudžiamąsias pajamas ir amžių (23 straipsnis) per laikotarpį, už kurį išmokama pensija.

Atidėjus kreipimąsi dėl pensijos daugiau negu 5 metams, pensija didinama tik už 5 atidėjimo metus.

Valstybinio socialinio draudimo fondo tarybos sprendimu gali būti nustatytas didesnis pensijos didinimo dėl atidėto kreipimosi procentas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), įsigalioja nuo 2000.01.01

III SKYRIUS. VALSTYBINĖS SOCIALINIO DRAUDIMO INVALIDUMO PENSIJOS

25 straipsnis. Invalidumo sąvoka

Invalidumu laikomas visiškas arba dalinis darbingumo netekimas, kuris yra pastovus arba išliekantis po ligos pašalpų mokėjimo pabaigos ir kuris riboja asmens galimybes verstis veikla, duodančia pajamų.

26 straipsnis. Invalidumo grupės

Atsižvelgiant į darbingumo netekimo laipsnį, pensijoms apskaičiuoti nustatomos trys invalidumo grupės.

Invalidumo grupės, priežastis, atsiradimo laiką ir terminą nustato valstybinės medicininės socialinės ekspertizės komisijos (VMSEK), vadovaudamosi savo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba Vyriausybės nustatyta tvarka turi teisę ginčyti invalidumo nustatymo teisingumą asmeniui, turinčiam teisę gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), įsigalioja nuo 2000.01.01

27 straipsnis. Teisė gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją

Asmuo, kuriam pirmą kartą nustatomas invalidumas, įgyja teisę gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją, jeigu invalidumo nustatymo dieną jis turi minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą invalidumo pensijai.

Asmuo, neturėjęs teisės gauti valstybinės socialinio draudimo invalidumo pensijos pagal šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytą sąlygą, įgyja teisę ją gauti tuo atveju, jei jis minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą invalidumo pensijai turi invalidumo nustatymo pakartotinai jį tikrinant dieną arba kreipimosi dėl pensijos dieną.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, *Žin.*, 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), įsigalioja nuo 2000.01.01

28 straipsnis. Minimalus ir būtinasis draudimo stažas invalidumo pensijai

Nesukakusiems 23 metų asmenims, kuriems pirmą kartą invalidumas arba sunkesnio invalidumo grupė nustatomi valstybinio socialinio pensijų draudimo laikotarpiu, suteikiama teisė

gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją, laikant, kad jie atitinka minimalaus ir būtiną draudimo stažą invalidumo pensijai reikalavimus, ir netaikant jiems 27 straipsnio pirmosios dalies reikalavimo. Kitais atvejais nesukakusieji 23 metų asmenys įgyja teisę gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją tik tuomet, jeigu jie atitinka 27 straipsnio pirmosios dalies reikalavimą.

Kitiems asmenims nustatomas toks minimalus valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas invalidumo pensijai:

iki sukanka 26 metai - 1 metai, sukakus 26 metus - 2 metai, sukakus 29 metus - 3 metai, sukakus 32 metus - 4 metai, sukakus 35 metus ir daugiau - 5 metai.

Būtinasis valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas invalidumo pensijai nustatomas:

iki sukanka 24 metai - 1 metai, sukakus 24 metus - 2 metai, sukakus 25 metus - 3 metai, sukakus 26 metus - 4 metai; viršijus šį amžių, už kiekvienus pusantrų metų amžiaus po 26 metų būtinasis stažas nustatomas vieneriais metais didesnis, bet negali viršyti būtiną stažą, nustatytą senatvės pensijai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, Žin., 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), įsigalioja nuo 2000.01.01

29 straipsnis. Valstybinės socialinio draudimo invalidumo pensijos apskaičiavimas ir dydis

Valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija turintiems teisę gauti šią pensiją invalidams apskaičiuojama sudedant pagrindinę ir papildomą invalidumo pensijos dalis.

Asmenų, turinčių būtiną valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą invalidumo pensijai, pagrindinė I grupės invalidumo pensijos dalis lygi 1,5 bazinės pensijos, pagrindinė II grupės invalidumo pensijos dalis lygi bazinei pensijai. Jei asmuo turi mažesnę nei būtiną stažą, pagrindinė jo invalidumo pensijos dalis apskaičiuojama dauginant 1,5 bazinės pensijos dydį I grupės invalidams bei bazinės pensijos dydį II grupės invalidams iš turimo stažo ir dalijant iš būtiną stažą.

Papildoma invalidumo pensijos dalis apskaičiuojama asmenims, turintiems valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, taip pat kaip ir papildoma valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos dalis (21 straipsnis), įskaitant į stažą:

1) visą asmens turimą valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, įgytą dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu;

2) asmeniui trūkstamą iki jam nustatyto senatvės pensijos amžiaus (18, 55 straipsniai) metų skaičių. Jei asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, mažesnis už būtiną invalidumo pensijai stažą (28 straipsnis), į stažą įskaitomas ne visas trūkstamas iki senatvės pensijos amžiaus metų skaičius, o proporcingai mažesnė jo dalis, kuri gaunama dauginant trūkstamą iki senatvės pensijos amžiaus metų skaičių iš asmens turimo valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, įgyto dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, ir dalijant iš būtiną invalidumo pensijai stažą.

Valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija III grupės invalidams apskaičiuojama taip kaip II grupės invalidams, o po to mažinama 50 procentų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, Žin., 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

30 straipsnis. Neteko galios nuo 1999 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, Žin., 1998, Nr.98-2707 (98.11.11), įsigalioja 1999.01.01

31 straipsnis. Neteko galios nuo 2000 m. sausio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1510](#), 99.12.23, Žin., 1999, Nr.110-3208 (99.12.29), įsigalioja 2000.01.01

32 straipsnis. Invalidumo pensijų mokėjimas invalidams, turintiems draudžiamųjų pajamų

Sukakusiems nustatytą senatvės pensijos amžių (18, 22 straipsniai) ir vyresniems invalidams, kurie po valstybinės socialinio draudimo invalidumo pensijos paskyrimo turi pajamų, nuo kurių skaičiuojamos ir mokamos privalomosios valstybinio socialinio pensijų draudimo įmokos, arba kurie gauna valstybinio socialinio draudimo ligos (įskaitant darbdavio mokamas ligos dienas), motinystės, motinystės (tėvystės) ar bedarbio pašalpas (toliau šiame straipsnyje – draudžiamosios pajamos), jeigu jie turi būtinąjį invalidumo pensijai valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą (28 straipsnis, 46 straipsnio pirmoji dalis), mokama visa paskirta valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija, kai jų draudžiamosios pajamos neviršija 1 minimalios mėnesinės algos. Jeigu nurodytų asmenų draudžiamosios pajamos viršija 1 minimalią mėnesinę algą, bet neviršija 1,5 minimalios mėnesinės algos, jiems mokama pagrindinė paskirtos valstybinės socialinio draudimo invalidumo pensijos dalis (29 straipsnio antroji ir ketvirtoji dalys) ir paskirtos invalidumo pensijos papildomos dalies (toliau šiame straipsnyje – papildoma dalis) dalis, kurią sudaro šių dydžių suma:

- 1) 50 procentų papildomos dalies, neviršijančios 100 litų;
- 2) 20 procentų papildomos dalies, kuri yra nuo 100,01 iki 200 litų;
- 3) 10 procentų papildomos dalies, kuri yra nuo 200,01 iki 300 litų.

Invalidumo pensijos papildomos dalies, kuri viršija 300 litų, dalis nemokama.

Jeigu šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų asmenų draudžiamosios pajamos viršija 1,5 minimalios mėnesinės algos, jiems mokama pagrindinė paskirtos valstybinės socialinio draudimo invalidumo pensijos dalis.

Nesukakusiems senatvės pensijos amžiaus invalidams, kurie po valstybinės socialinio draudimo invalidumo pensijos paskyrimo turi draudžiamųjų pajamų, jeigu šie invalidai turi būtinąjį invalidumo pensijai valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, išskyrus I grupės invalidus, kuriems mokant pensiją būtinojo stažo reikalavimas netaikomas, mokama:

1) I grupės invalidams – visa paskirta valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija, nepaisant draudžiamųjų pajamų;

2) II ir III grupių invalidams, kurių draudžiamosios pajamos neviršija 1,5 minimalios mėnesinės algos, – visa paskirta valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija;

3) II ir III grupių invalidams, kurių draudžiamosios pajamos viršija 1,5 minimalios mėnesinės algos, – pagrindinė paskirtos valstybinės socialinio draudimo invalidumo pensijos dalis ir 50 procentų papildomos dalies.

Šio straipsnio pirmojoje, antrojoje, trečiojoje ir ketvirtojoje dalyse nurodytiems invalidams, kurie turi draudžiamųjų pajamų, jeigu jie neturi būtinojo invalidumo pensijai valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija nemokama (išskyrus šio straipsnio ketvirtojoje dalyje nurodytus I grupės invalidus, kuriems mokant pensiją būtinojo stažo reikalavimas netaikomas).

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr. [I-1011](#), 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, Žin., 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

Nr. [IX-109](#), 2000 12 21, Žin., 2000, Nr. 111-3573 (2000 12 29), įsigalioja nuo 2001 01 01

Nr. [IX-307](#), 2001 05 08, Žin., 2001, Nr. 43-1487 (2001 05 23), įsigalioja nuo 2001 07 01

**IV SKYRIUS. VALSTYBINĖS SOCIALINIO DRAUDIMO NAŠLIŲ IR NAŠLAIČIŲ
(MAITINTOJO NETEKIMO) PENSIJOS**

33 straipsnis. Teisė gauti našlių ar našlaičių pensiją

Teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlių ar našlaičių pensiją turi šiame įstatyme nurodyti mirusiojo (arba nustatyta tvarka pripažinto mirusiu ar nežinia kur esančiu), drausto valstybiniu socialiniu pensijų draudimu, asmens sutuoktinis bei vaikai, taip pat jiems prilyginti asmenys, jei miręs asmuo buvo įgijęs šio įstatymo nustatytą teisę gauti valstybinę socialinio draudimo invalidumo pensiją (jei būtų tapęs invalidu) ar senatvės pensiją arba tokią pensiją gavo. Našlė arba našlys, neturėjęs su mirusiu sutuoktiniu vaikų, turi teisę gauti pensiją tik tuo atveju, jei nuo santuokos įregistravimo nustatyta tvarka iki sutuoktinio mirties dienos praėjo ne mažiau kaip 5 metai.

Našlių ir našlaičių pensija neskiriama, o paskirtosios mokėjimas nutraukiamas asmenims, teismo nuosprendžiu pripažintiems kaltais už tyčinio nusikaltimo mirusiajam, už kurį ši pensija skiriama ar paskirta, padarymą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-188](#), 97.04.22, *Žin.*, 1997, Nr.38-924 (97.05.02)

34 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti našlių pensiją

Teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją turi vienas iš šių asmenų:

našlė arba našlys, auginantis mirusio asmens vaikus (įvaikius), taip pat slaugantys namuose mirusiojo vaikus (įvaikius) I grupės invalidus, tapusius invalidais iki 18 metų, jeigu šiems vaikams (įvaikiams) mokama našlaičių pensija;

našlė arba našlys, kurie sukako senatvės pensijos amžių ar buvo pripažinti invalidais tuo metu, kai augino mirusio asmens vaikus (įvaikius), taip pat slaugė namuose mirusiojo vaikus (įvaikius) I grupės invalidus, tapusius invalidais iki 18 metų, jeigu šie vaikai (įvaikiai) tuo metu gavo ar turėjo teisę gauti našlaičių pensiją;

našlė arba našlys, kurie sukako senatvės pensijos amžių ar buvo pripažinti invalidais iki sutuoktinio mirties arba sukako tokį amžių ar pripažinti invalidais per 5 metus po sutuoktinio mirties. Našlė arba našlys, neturėjęs su mirusiu sutuoktiniu vaikų, turi teisę gauti pensiją tik tuo atveju, jei nuo santuokos įregistravimo nustatyta tvarka iki sutuoktinio mirties dienos praėjo ne mažiau kaip 5 metai;

faktinis sutuoktinis, jei turėjo su mirusiuoju vaikų, kuriuos augina arba kuriuos slaugo namuose dėl to, kad jie yra I grupės invalidai, tapę invalidais iki 18 metų, jeigu šiems vaikams mokama našlaičių pensija ir jeigu nėra mirusio asmens sutuoktinio, kuriam gali būti paskirta našlių pensija.

Jei nėra šio straipsnio pirmojoje dalyje išvardytų asmenų, teisę gauti našlių pensiją turi nustatyta tvarka pripažintas globėju asmuo, auginantis mirusio asmens vaikus (įvaikius), taip pat slaugantis namuose mirusiojo vaikus (įvaikius) I grupės invalidus, tapusius invalidais iki 18 metų, jeigu šiems vaikams (įvaikiams) mokama našlaičių pensija.

Našlei ar našliui, taip pat faktiniam sutuoktiniui, gaunančiam našlių pensiją, pensijos mokėjimas nutraukiamas naujai susituokus. Asmeniui, turinčiam teisę gauti kelias našlių pensijas, jo pasirinkimu skiriama ir mokama tik viena iš jų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1011](#), 95 07 04, *Žin.*, 1995, Nr.59-1475

Nr. [VIII-188](#), 97.04.22, *Žin.*, 1997, Nr.38-924 (97.05.02)

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, *Žin.*, 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

35 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti našlaičių pensiją

Teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlaičių pensiją turi mirusiojo vaikai ir įvaikiai iki 18 metų, taip pat vyresni, jei jie tapo invalidais iki 18 metų. Mirusiojo posūniai ir podukros, kurie iki jo mirties neturėjo teisės gauti našlaičių pensijos, turi teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlaičių pensiją tokiomis pat sąlygomis, kaip ir vaikai.

Nustatyta tvarka įregistruotų aukštųjų, aukštesniųjų, profesinių bei vidurinių mokyklų dieninių skyrių studentai ir moksleiviai turi teisę gauti našlaičių pensiją iki šių mokyklų baigimo, bet ne ilgiau kaip iki jiems sukaks 24 metai.

Mirusiojo vaikams, turintiems teisę gauti našlaičių pensiją, ši teisė išlieka taip pat tada, kai juos kas nors įvaikina.

36 straipsnis. Našlių ir našlaičių pensijos dydis

Asmeniui, turinčiam teisę gauti našlių pensiją (34 straipsnis), našlių pensija skiriama 20 procentų mirusiam asmeniui galėjusios priklausyti valstybinės socialinio draudimo II grupės invalidumo pensijos dydžio (29 straipsnis), apskaičiuoto pagal 2002 metų kovo mėnesį buvusį valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydį ir 2002 metų kovo mėnesį galiojusias vidutines mėnesines draudžiamąsias pajamas. Jeigu pagal 34 straipsnio antrąją dalį teisę gauti našlių pensiją turi keli globėjai, kiekvienam skiriama po lygiai, bet ne daugiau kaip 20 procentų viso šioje dalyje nustatyta tvarka apskaičiuotos II grupės invalidumo pensijos dydžio. Patvirtinus naują, didesnę valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydį ar naujas, didesnes vidutines mėnesines draudžiamąsias pajamas, našlių pensijos nedidina.

Asmeniui, turinčiam teisę gauti našlaičių pensiją (35 straipsnis), našlaičių pensija skiriama 25 procentų mirusiam asmeniui galėjusios priklausyti valstybinės socialinio draudimo II grupės invalidumo pensijos dydžio (29 straipsnis), jeigu teisę gauti našlaičių pensiją turi vienas vaikas. Jei tokią teisę turi daugiau vaikų, kiekvienam skiriama po lygiai, bet ne daugiau kaip po 25 procentus ir ne daugiau kaip 80 procentų viso apskaičiuotos II grupės invalidumo pensijos dydžio. Tuo atveju, kai nėra asmenų, turinčių teisę gauti našlių pensiją, kiekvienam našlaičiui skiriama po lygiai, bet ne daugiau kaip po 25 procentus apskaičiuotos II grupės invalidumo pensijos ir ne daugiau kaip 100 procentų šios pensijos dydžio. Patvirtinus naują, didesnę valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydį ar naujas, didesnes vidutines mėnesines draudžiamąsias pajamas, našlaičių pensijos yra atitinkamai didinamos.

Senatvės ar invalidumo pensininkui mirus, valstybinės socialinio draudimo našlių pensijos dydžiui (šio straipsnio pirmoji dalis) nustatyti naudojamas mirusiajam paskirtos senatvės ar invalidumo pensijos dydis, apskaičiuotas pagal 2002 metų kovo mėnesį buvusį valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydį ir 2002 metų kovo mėnesį galiojusias vidutines mėnesines draudžiamąsias pajamas, netaikant III grupės invalidumo pensijos mažinimo (29 straipsnio ketvirtoji dalis). Patvirtinus naują, didesnę valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydį ar naujas, didesnes vidutines mėnesines draudžiamąsias pajamas, našlių pensijos nedidina.

Senatvės ar invalidumo pensininkui mirus, valstybinės socialinio draudimo našlaičių pensijos apskaičiuojamos pagal mirusiojo gautos senatvės ar invalidumo pensijos dydį šio straipsnio antroje dalyje nustatyta tvarka, netaikant III grupės invalidumo pensijos mažinimo (29 straipsnio ketvirtoji dalis). Patvirtinus naują, didesnę valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydį ar naujas, didesnes vidutines mėnesines draudžiamąsias pajamas, našlaičių pensijos yra atitinkamai didinamos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-188](#), 97.04.22, *Žin.*, 1997, Nr.38-924 (97.05.02)

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, *Žin.*, 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

Nr. [IX-845](#), 2002-04-16, *Žin.*, 2002, Nr. 47-1796 (2002-05-10), *įsigalioja 2002-05-01*

37 straipsnis. Našlaičių, netekusių abiejų tėvų, pensijos apskaičiavimas

Našlaičiams (35 straipsnis), netekusiems abiejų tėvų, valstybinės socialinio draudimo našlaičių pensijos dydį sudaro suma, gauta apskaičiavus našlaičių pensiją už kiekvieną iš mirusių tėvų atskirai.

V SKYRIUS. VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ SKYRIMAS,

MOKĖJIMAS IR GINČŲ DĖL PENSIJŲ NAGRINĖJIMAS

38 straipsnis. Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimas

Valstybinės socialinio draudimo pensijas skiria ir moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai vadovaudamiesi šiuo įstatymu bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintais Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatais.

Pensijas moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai pagal nuolatinę arba faktinę pensininko gyvenamąją vietą. Paslaugas, susijusias su pensijų pristatymu, už sutartą kainą gali teikti pašto ir kitos įmonės konkurso tvarka. Konkursą skelbia ir rezultatus tvirtina Valstybinio socialinio draudimo fondo taryba. Jeigu konkurse dalyvauja daugiau kaip viena įmonė ir jų siūloma pensijų pristatymo kaina ir kitos sąlygos vienodos, pirmenybė teikiama paštui.

Kreiptis dėl pensijos paskyrimo galima prieš tris mėnesius iki teisės gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją atsiradimo arba bet kuriuo metu po teisės gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją atsiradimo.

Kreipiantis dėl pensijos, privaloma pateikti visus Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nurodytus dokumentus, būtinus pensijai paskirti.

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius per Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatytą laiką privalo priimti sprendimą apie pensijos paskyrimą arba apie atsisakymą paskirti pensiją ir apie sprendimą pranešti pareiškėjui. Atsisakius skirti pensiją, privaloma nurodyti atsisakymo priežastį.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1438](#), 96.07.04, Žin., 1996, Nr.68-1636 (96.07.19)

39 straipsnis. Pensijos skyrimo ir mokėjimo terminai

Valstybinę socialinio draudimo pensiją skiriama ir mokama nuo teisės gauti pensiją atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki dokumentų pensijai skirti gavimo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniame skyriuje dienos.

Atidėjus kreipimąsi dėl valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos, taikoma šio įstatymo 24 straipsnyje nustatyta mokėjimo tvarka.

Valstybinės socialinio draudimo pensijos skiriamos iki gyvos galvos arba laikotarpiui, kuriam pensijos gavėjui pagal šį įstatymą išlieka teisė gauti paskirtą pensiją. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius, mokantis pensiją, privalo iš anksto informuoti pensininką apie pensijos skyrimo termino pasibaigimą.

Pasibaigus pensijos skyrimo terminui, ją mokėti nutraukiama, jei pensijos gavėjas praranda teisę ją gauti. Jei pensijos gavėjas dėl pateisinamos priežasties pavėluotai kreipiasi dėl pensijos mokėjimo pratęsimo, pensija nepriskaičiuojant palūkanų išmokama už visą laiką, bet ne ilgiau kaip už 3 metus, kai jos mokėjimas buvo nutrauktas, o pensijos gavėjui teisė gauti pensiją buvo išlikusi. Jei pateisinamos priežasties nėra, bet teisė gauti pensiją išlieka, pensijos mokėjimas atnaujinamas nuo dokumentų dėl pensijos pratęsimo pateikimo dienos.

Pensininkui mirus, pensija išmokama jį laidojusiems asmenims už mirties mėnesį, jei ji dar nebuvo išmokėta, ir dar tokio pat dydžio už du mėnesius.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), įsigalioja nuo 2000.01.01

40 straipsnis. Pensijos skyrimas iš naujo

Jei asmuo, kuriam paskirta valstybinę socialinio draudimo senatvės pensija, įgyja papildomą, ne mažesnę kaip 3 metų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą dirbdamas pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, pensija jo prašymu gali būti paskirta iš naujo pagal naujus duomenis.

Jei asmeniui nustatoma sunkesnio invalidumo grupė, valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija jo pageidavimu skiriama iš naujo pagal naujus duomenis arba mokama pagal ankstesnius stažo ir uždarbio duomenis, didinant ją dvigubai (nustačius vietoj III grupės II) arba pradedant mokėti 1,5 bazinės pensijos dydžio pagrindinę pensijos dalį (nustačius vietoj II grupės I). Jei nustatoma lengvesnio invalidumo grupė, valstybinė socialinio draudimo invalidumo pensija (jei ji buvo paskirta anksčiau) neskiriama iš naujo, o mokama pagal ankstesnius stažo ir uždarbio duomenis pradedant mokėti bazinės pensijos dydžio pagrindinę pensijos dalį (nustačius vietoj I grupės II) arba mokama 50 procentų mažesnė pensija (nustačius vietoj II grupės III).

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, *Žin.*, 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), *įsigalioja nuo 2000.01.01*

41 straipsnis. Pensijos mokėjimas persikėlus gyventi į užsienį

Pensininkui persikėlus nuolat gyventi į kitą valstybę, paskirtoji pensija jam mokama, jei: pensininkas yra įgijęs ne mažesnę kaip minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą atitinkamos rūšies pensijai gauti dirbdamas Lietuvos įmonėse, įstaigose ar organizacijose arba

pensininkas yra reabilituotas politinis kalinys ar tremtinys, įgijęs dalį stažo kalnimo metu ar tremtyje (52 straipsnis).

Kitais atvejais pensija išmokama už šešis mėnesius į priekį išvykimo mėnesio dydžio, toliau ji nebemokama.

Lietuvos Respublikai prisijungus prie tarptautinių konvencijų arba sudarius tarpvalstybines sutartis dėl pensijos mokėjimo, pensija mokama taip, kaip numatyta tarptautinėse konvencijose arba sutartyse.

42 straipsnis. Pensijos permokėjimas arba neprimokėjimas

Valstybinės socialinio draudimo pensijos suma, laiku negauta dėl pensiją skiriančios ar mokančios įstaigos kaltės, išmokama už praėjusį laiką neapribojant kokių nors terminu ir ją indeksuojant Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatyta tvarka.

Pensijos gavėjas privalo pranešti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniam skyriui, kuris moka jam pensiją, apie aplinkybes, turinčias įtakos pensijos dydžiui ar mokėjimui, per 10 dienų nuo šių aplinkybių atsiradimo dienos. Jei apie tokias aplinkybes laiku nepranešus pensija yra permokama, permokėtas dydis iš gavėjo išieškomas pensiją mokančios įstaigos vadovo sprendimu.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), *įsigalioja nuo 2000.01.01*

43 straipsnis. Valstybinio socialinio draudimo fondo įstaigų sprendimų apskundimas

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinių skyrių sprendimai dėl asmenų teisės gauti pensijas gali būti apskundžiami Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai. Apskundimo bei skundo nagrinėjimo tvarką ir terminus nustato Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatai.

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos ir jos skyrių sprendimai gali būti apskųsti teismui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, *Žin.*, 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), *įsigalioja nuo 2000.01.01*

VI SKYRIUS. ĮSTATYMO ĮSIGALIOJIMO TVARKA

44 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimo data

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1995 metų sausio 1 dienos.

Šio įstatymo 41 straipsnio pirmosios dalies antroji pastraipa įsigalioja nuo 1998 metų sausio 1 dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr. [VIII-1510](#), 99.12.23, Žin., 1999, Nr.110-3208 (99.12.29), įsigalioja 2000.01.01

PASKIRTŲ PENSIJŲ MOKĖJIMO TVARKA

45 straipsnis. Pensijų, paskirtų iki įstatymo įsigaliojimo, perskaičiavimas

Asmenims, kuriems valstybinės socialinio draudimo senatvės ir invalidumo pensijos buvo paskirtos iki šio įstatymo įsigaliojimo, pensijos perskaičiuojamos pagal šį įstatymą, remiantis pensijos byloje fiksuotais stažo ir uždarbio duomenimis (47 ir 48 straipsniai). Jeigu pensijos byloje uždarbio duomenys buvo fiksuoti kelis kartus, pensijai perskaičiuoti nuo 1995 m. spalio 1 d. imamas tas fiksuotas uždarbis, kuriuo remiantis apskaičiuotas asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas yra didžiausias. Jeigu pensininkai pageidauja, jie gali papildyti pensijos byloje esančius duomenis apie valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui prilyginamus pagal 52 straipsnio nuostatas laikotarpius. Pageidaujantys taip pat gali pateikti kito laikotarpio duomenis apie uždarbį buvusią iki šio įstatymo įsigaliojimo tvarka, patikslinta Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose. Pateikus naujus duomenis iki 1996 m. liepos 1 d., pensijos perskaičiuojamos nuo 1995 m. spalio 1 d., pateikus juos vėliau - nuo mėnesio, einančio po dokumentų pateikimo mėnesio, pirmos dienos.

Asmenų, kuriems valstybinė socialinio draudimo senatvės pensija buvo paskirta iki šio įstatymo įsigaliojimo ir kuriems po to ne mažiau kaip 3 metais padidėjo valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, pageidavimu pensija gali būti paskirta iš naujo remiantis šio įstatymo nuostatomis dėl naujai skiriamų pensijų.

Valstybinės socialinio draudimo našlių ir našlaičių pensijos už mirusius 1995 m. sausio 1 d. ir vėliau asmenis skiriamos pagal šio įstatymo 33-37 straipsnius. Už mirusius iki 1995 m. sausio 1 d. asmenis našlių pensijos skiriamos pagal šio įstatymo 45⁽¹⁾ straipsnį, o našlaičių pensijos - pagal šio įstatymo 33, 35-37 straipsnius. Maitintojo netekimo pensijos, paskirtos buvusią iki šio įstatymo įsigaliojimo tvarka, pagal šį įstatymą neperskaičiuojamos ir kartu su senatvės, invalidumo, našlių ar našlaičių pensijomis nemokamos, išskyrus našlaičio pensiją, skiriamą už 1995 m. sausio 1 d. ir vėliau mirusį tėvą (motiną), kuri mokama kartu su maitintojo netekimo pensija už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. tėvą (motiną). Maitintojo netekimo pensijos mokamos Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatyta tvarka.

Išstarnauto laiko pensija perskaičiuojama į valstybinę socialinio draudimo senatvės ar invalidumo pensiją tik tuo atveju, jei jos gavėjas yra sukakęs šio įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių. Priešingu atveju pensininkui mokama paskirtoji pensija, indeksuojant ją šio įstatymo 50 straipsnyje nustatyta tvarka. Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, krašto apsaugos, valstybės saugumo ir prokuratūros sistemų pareigūnų ir karių pensijų perskaičiavimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos ir prokuratūros pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymas.

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniai skyriai privalo pradėti mokėti perskaičiuotas pensijas ne vėliau kaip praėjus 6 mėnesiams nuo šio įstatymo įsigaliojimo. Iki to laiko pensininkui mokama paskirtoji pensija, indeksuojant ją šio įstatymo 50 straipsnyje nustatyta tvarka. Jei perskaičiuota pensija yra didesnė, skirtumas pensininkui kompensuojamas nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr. [I-860](#), 95 04 20, Žin., 1995, Nr. 35-860

Nr. [I-1052](#), 95 09 28, Žin., 1995, Nr. 84-1901

Nr. [VIII-188](#), 97.04.22, Žin., 1997, Nr. 38-924 (97.05.02)

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, Žin., 1998, Nr. 98-2707 (98.11.11)

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr. 66-2115 (99.07.30), įsigalioja nuo 2000.01.01

Nr. [VIII-1479](#), 99.12.16, Žin., 1999, Nr. 113-3283 (99.12.30)

Nr. [VIII-1652](#), 2000 05 02, Žin., 2000, Nr. 41-1165 (2000 05 19), įsigalioja nuo 2000 06 01

45⁽¹⁾ straipsnis. Našlių pensijos už mirusius iki 1995 m. sausio 1 d. sutuoktinius

Valstybinė socialinio draudimo našlių pensija už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. sutuoktinį skiriama, jei mirusysis buvo įgijęs minimalų valstybinio socialinio pensijų draudimo ar jam prilyginamą stažą invalidumo pensijai (28 ir 52 straipsniai) arba gavo valstybinę socialinio draudimo senatvės ar invalidumo pensiją.

Teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. sutuoktinį turi:

našlė arba našlys, kurie sukako senatvės pensijos amžių ar buvo pripažinti invalidais tuo metu, kai augino mirusio asmens vaikus (įvaikius), taip pat slaugė namuose mirusiojo vaikus (įvaikius) I grupės invalidus, tapusius invalidais iki 18 metų, jeigu šie vaikai (įvaikiai) gavo ar turėjo teisę gauti maitintojo netekimo pensiją;

našlė arba našlys, kurie sukako senatvės pensijos amžių ar buvo pripažinti invalidais iki sutuoktinio mirties arba sukako tokį amžių ar pripažinti invalidais per 5 metus po sutuoktinio mirties.

Našlė arba našlys, neturėję su mirusiu sutuoktiniu vaikų, turi teisę gauti pensiją tik tuo atveju, jei nuo santuokos įregistravimo nustatyta tvarka iki sutuoktinio mirties dienos praėjo ne mažiau kaip 5 metai.

Šio straipsnio antroje dalyje išvardyti asmenys turi teisę gauti valstybinę socialinio draudimo našlių pensiją tik tuo atveju, jei sutuoktinis, miręs po Valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo, t.y. po 1991 m. birželio 1d., mirties metu buvo nuolatinis Lietuvos Respublikos gyventojas.

Našlei arba našliui, turinčiam teisę gauti našlių pensiją už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. sutuoktinį, pensija skiriama 25 procentų 2002 metų kovo mėnesį buvusio valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio. Patvirtinus naują, didesnę bazinės pensijos dydį, našlių pensijos nedidindamos.

Našlei ar našliui, gaunančiam našlių pensiją už mirusį iki 1995 m. sausio 1 d. sutuoktinį, pensijos mokėjimas nutraukiamas naujai susituokus.

Istatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-188](#), 97.04.22, Žin., 1997, Nr. 38-924 (97.05.02)

Nr. [IX-845](#), 2002-04-16, Žin., 2002, Nr. 47-1796 (2002-05-10), įsigalioja nuo 2002-05-01

46 straipsnis. Pagrindinė perskaičiuotos pensijos dalis

Pagrindinė perskaičiuotos valstybinės socialinio draudimo senatvės ir invalidumo pensijos dalis laikoma lygia atitinkamos pagrindinės valstybinės socialinio draudimo pensijos dalies dydžiui (20 ir 29 straipsniai), jei asmeniui anksčiau buvo paskirta viso dydžio atitinkamos rūšies pensija.

Jei asmeniui buvo paskirta dalinė pensija, tai pagrindinė perskaičiuotos pensijos dalimi laikoma atitinkamos pagrindinės valstybinės socialinio draudimo pensijos dalies dydžio dalis, kuri gaunama dauginant atitinkamos pagrindinės valstybinės socialinio draudimo pensijos dalies dydį (20 ir 29 straipsniai) iš pensijos byloje fiksuoto įrodyto stažo ir dalijant iš pensijos skyrimo metu reikalauoto stažo viso dydžio pensijai skirti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, Žin., 1994, Nr. 101-2017

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, Žin., 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

47 straipsnis. Stažo apskaičiavimas perskaičiuojant paskirtas pensijas

Visas pensijos byloje fiksuotas darbo stažas, buvęs iki Valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo, laikomas asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažu, įgytu dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu. Laikotarpiai, kurie buvo įskaityti į stažą padidinta trukme, įskaitomi kalendorine trukme.

Pensijos byloje fiksuoto stažo laikotarpiai, buvę po Valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo, laikomi valstybinio socialinio pensijų draudimo stažu, įgytu dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, asmenims, išvardytiems Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnyje, mokėjusiems nustatytas valstybinio socialinio draudimo įmokas.

Perskaičiuojant invalidumo pensiją, į stažą įskaitomas laikotarpis, nurodytas 29 straipsnio trečiosios dalies 2 punkte. Jeigu asmens turimas valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas, įgytas dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu iki šio įstatymo įsigaliojimo, yra didesnis už apskaičiuotąjį pagal 29 straipsnio 3 dalies nuostatas, papildoma pensijos dalis apskaičiuojama atsižvelgiant į visą faktinį asmens turimą stažą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, Žin., 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

48 straipsnis. Asmens draudžiamųjų pajamų koeficiento apskaičiavimas perskaičiuojant paskirtas pensijas

Perskaičiuojant paskirtas pensijas, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas (16 straipsnis) apskaičiuojamas pagal pensijos byloje fiksuotus duomenis tokia tvarka:

jei pensija paskirta pagal byloje fiksuotą asmens uždarbio vidurkį, apskaičiuotą pagal asmens uždarbio iki 1991 metų sausio 1 dienos duomenis, tai šis vidurkis dalijamas iš atitinkamo laikotarpio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio Lietuvoje;

jei pensija paskirta pagal asmens uždarbio po 1991 metų sausio 1 dienos duomenis, tai byloje fiksuoti mėnesiniai uždarbiai dalijami iš atitinkamų metų to mėnesio vidutinio darbo užmokesčio Lietuvoje ir visų taip apskaičiuotų dalmenų vidurkis laikomas draudžiamųjų pajamų koeficientu. Šiuo atveju iki 1991 metų sausio 1 dienos vidutinis kiekvieno mėnesio darbo užmokestis laikomas lygiu tų metų vidutiniam mėnesiniam darbo užmokesčiui Lietuvoje.

Perskaičiuojant paskirtas pensijas, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas imamas ne didesnis kaip 5.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1011](#), 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475

49 straipsnis. Pensijos nesumažinimo taisyklė

Jei perskaičiavus pensiją jos dydis sumažėja palyginti su ankstesniu dydžiu, pensininkui toliau mokama anksčiau paskirtoji indeksuota pensija toliau indeksuojant ją šio įstatymo 50 straipsnyje nustatyta tvarka.

Jei nustatoma sunkesnio invalidumo grupė asmeniui, kuriam buvo mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal lengvesnio invalidumo grupę, šio asmens pageidavimu:

1) skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir naujus stažo bei draudžiamųjų pajamų duomenis;

2) skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir pagal šio įstatymo įsigaliojimo metu pensijos byloje buvusių stažo ir uždarbio duomenis;

3) toliau mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal anksčiau turėtą grupę, indeksuojant ją 50 straipsnyje nustatyta tvarka.

Jei nustatoma lengvesnio invalidumo grupė asmeniui, kuriam buvo mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal sunkesnio invalidumo grupę, šio asmens pageidavimu:

1) skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir naujus stažo bei draudžiamųjų pajamų duomenis;

2) šio įstatymo 40 straipsnio antroje dalyje nustatyta tvarka skiriama invalidumo pensija pagal naują grupę ir pagal šio įstatymo įsigaliojimo metu pensijos byloje buvusius stažo ir uždarbio duomenis;

3) II grupės invalidui toliau mokama neperskaičiuota invalidumo pensija pagal anksčiau turėtą grupę, o III grupės invalidui toliau mokama pusė neperskaičiuotos invalidumo pensijos pagal anksčiau turėtą grupę, indeksuojant ją 50 straipsnio nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr. [VIII-846](#), 98.07.02, Žin., 1998, Nr.65-1875 (98.07.22)

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), įsigalioja nuo 2000.01.01

50 straipsnis. Neperskaičiuotos pensijos indeksavimas

Neperskaičiuota pensija indeksuojama kiekvieną kartą patvirtinus naują bazinės pensijos arba vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų dydį.

Pensijos dalis, neviršijanti naujo bazinės pensijos dydžio, indeksuojama kaip bazinė pensija, o likusi dalis - pagal naujai patvirtintų ir ankstesnių vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų santykį.

Jei neperskaičiuota pensija viršija ar po eilinio indeksavimo pradeda viršyti 500 litų, ji mokama 500 litų dydžio ir toliau nebeindeksuojama bei jokių kitų būdų nedidinama, kol tam asmeniui mokėtina pagal šį įstatymą pensija ima viršyti 500 litų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr. [I-1052](#), 95 09 28, Žin., 1995, Nr.84-1901

NAUJAI SKIRIAMOS PENSIJOS

51 straipsnis. Neteko galios nuo 2000 m. sausio 1d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.66-2115 (99.07.30), įsigalioja 2000.01.01

52 straipsnis. Laikotarpiai, prilyginami valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui

Asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui, įgytam dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, prilyginami iki Valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo buvę šie laikotarpiai:

1) visas darbininkų ir tarnautojų darbo laikas, taip pat kolūkio narių darbo kolūkiuose laikas bei Valstybinio socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nurodytų kitų asmenų, kurie pagal galiojusius įstatymus turėjo būti draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu, darbo laikas;

2) rašytojų sąjungos, dailininkų sąjungos, kompozitorių sąjungos, kinematografininkų sąjungos narių bei kitų kūrybinių darbuotojų, kurie nebuvo šių kūrybinių sąjungų nariai, bet kuriuos jungė šių kūrybinių sąjungų profesiniai komitetai, kūrybinės veiklos laikas neatsižvelgiant į socialinio draudimo įmokų mokėjimą;

3) tarnybos sukarintoje apsaugoje, specialaus ryšio institucijose ir specialiose gelbėjimo dalyse laikas neatsižvelgiant į žinybinį pavaldumą ir specialų arba karinį laipsnį.

Asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui, įgytam dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu, prilyginami iki šio įstatymo įsigaliojimo buvę šie laikotarpiai:

1) asmenų, apdraustų valstybiniu socialiniu draudimu pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnį, privalomų valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimo laikas;

2) asmenų, savanoriškai apsidraudusių valstybiniu savanoriškuoju pensijų draudimu valstybinio socialinio draudimo įstaigose, draudimo įmokų mokėjimo laikas;

3) apdraustų (dirbančių) asmenų ligos (laikinojo nedarbingumo) bei motinystės (nėštumo ir gimdymo) pašalpų gavimo laikas;

4) mokymosi laikas kvalifikacijos kėlimo kursuose, aspirantūroje, doktorantūroje ir klinikinėje ordinatūroje (rezidentūroje);

5) faktinis karinės, pasienio bei vidaus reikalų tarnybos laikas (išskyrus tarnybą naikintojų būriuose ir batalionuose), neįskaitant tikrosios karinės tarnybos prievolinkų (būtiniosios tarnybos karių) tarnybos laiko.

6) prisiekusių Lietuvos Respublikai (perėjusių tarnauti Lietuvos Respublikai) valstybės saugumo pareigūnų tarnybos laikotarpiai;

7) reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių kalinimo ir tremties faktinis laikas, jei šis laikas neįskaitytas pagal 1 punktą;

8) asmenų, išvežtų Antrojo pasaulinio karo metais priverstiniais darbais už buvusios TSRS ribų, darbo laikas, taip pat buvimo getuose, koncentracijos ar kitokio tipo prievartinėse stovyklose Antrojo pasaulinio karo metais laikas;

9) ginkluoto pasipriešinimo (rezistencijos) dalyvių - karių savanorių faktinis laikas, išbūtas laisvės kovotojų struktūrose, jei šis laikas neįskaitytas kitaip.

Asmens valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui, įgytam dirbant savarankiškai, prilyginami iki šio įstatymo įsigaliojimo buvo šie laikotarpiai:

1) motinoms - vaikų invalidų, nesukakusių 16 metų, auginimo ir slaugos namuose laikas;

2) šeimos nariams - I grupės invalido slaugos namuose laikas;

3) tikrosios karinės tarnybos prievolinkų (būtiniosios tarnybos karių) tarnybos laikas;

4) visų tradicinių Lietuvoje bažnyčių ir religinių organizacijų dvasininkų tarnybos laikas.

Šiame straipsnyje išvardyti laikotarpiai į valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą įskaitomi Valstybinių socialinio draudimo pensijų skyrimo ir mokėjimo nuostatuose nustatyta tvarka ir tik tuo atveju, jei už juos asmuo negauna kitos valstybės pensijos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, *Žin.*, 1994, Nr.101-2017

Nr. [I-1011](#), 95.07.04, *Žin.*, 1995, Nr.59-1475

Nr. [VIII-589](#), 97.12.23, *Žin.*, 1997, Nr.119-3077 (97.12.31)

Nr. [VIII-846](#), 98.07.02, *Žin.*, 1998, Nr.65-1875 (98.07.22)

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, *Žin.*, 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

Nr. [VIII-1479](#), 99.12.16, *Žin.*, 1999, Nr.113-3283 (99.12.30)

53 straipsnis. Pajamos, prilyginamos asmens draudžiamosioms pajamoms

Į asmens draudžiamąsias pajamas per laikotarpį iki Valstybinio socialinio draudimo įstatymo įsigaliojimo įtraukiama:

1) visos darbo apmokėjimo rūšys, kurioms pagal tuo metu galiojusias taisykles turėjo būti priskaičiuojami valstybinio socialinio draudimo įnašai;

2) kolūkių narių gautas visų rūšių apmokėjimas už darbą kolūkyje;

3) asmenų, išvardytų 52 straipsnio pirmosios dalies 2 punkte, gautas autoriaus honoraras;

4) asmenų, tarnavusių sukarintoje apsaugoje, specialaus ryšio institucijose ir specialiose gelbėjimo dalyse, uždarbis.

Į asmens draudžiamąsias pajamas per laikotarpį iki šio įstatymo įsigaliojimo įtraukiama:

1) asmenų, apdraustų valstybiniu socialiniu draudimu pagal Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4 straipsnį, uždarbis ir kitos pajamos, nuo kurių buvo mokėtos privalomos

valstybinio socialinio draudimo įmokos, taip pat gautos ligos (laikinojo nedarbingumo) bei motinystės (nėštumo ir gimdymo) pašalpos;

2) asmenų, savanoriškai apsidraudusių pensijų draudimu valstybinio socialinio draudimo įstaigose, deklaruotos draudimo sumos;

3) karių, vidaus reikalų ir valstybės saugumo pareigūnų, nurodytų 52 straipsnyje, gautas apmokėjimas;

4) kvalifikacijos kėlimo kursų klausytojų, aspirantų, doktorantų, klinikų ordinatorių bei rezidentų valstybės nustatytos atitinkamai gavėjų kategorijai pajamos.

54 straipsnis. Draudžiamųjų pajamų koeficiento apskaičiavimo ypatumai

Metiniams draudžiamųjų pajamų koeficientams apskaičiuoti iki 1995 metų sausio 1 dienos vietoj vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų naudojamas Statistikos departamento skelbiamas valstybinio sektoriaus, akcinių bei uždarytų akcinių bendrovių darbuotojų apskaičiuotas vidutinis mėnesinis darbo užmokestis.

Nuo šio įstatymo įsigaliojimo asmens draudžiamųjų pajamų koeficientai apskaičiuojami atskirai pagal penkerius paeiliui einančius to asmens pasirinktus palankiausius kalendorinius jo valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo, įgyto dirbant pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindą (toliau šiame straipsnyje – stažas), metus iš laikotarpio nuo 1984 metų sausio 1 dienos iki 1994 metų sausio 1 dienos ir atskirai pagal visus metus, įskaitytus į valstybinio socialinio pensijų draudimo stažą, kai buvo dirbta pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindą, nuo 1994 metų sausio 1 dienos, bet ne daugiau kaip už 25 metus iš viso. Nuo 2004 metų sausio 1 dienos vidurkiui skaičiuoti įskaitomi tik ketveri paeiliui einantys asmeniui palankiausi stažo metai iš 1984-1993 metų laikotarpio; nuo 2005 metų sausio 1 dienos – tik treji palankiausi metai ir t. t. iki 2008 metų sausio 1 dienos, kada asmens stažo metai, buvę iki 1994 metų sausio 1 dienos, vidurkiui skaičiuoti neįskaitomi. Asmenims, iki 2008 metų sausio 1 dienos įgijusiems teisę gauti valstybinę socialinio draudimo senatvės pensiją, valstybinės socialinio draudimo senatvės pensijos papildomos dalies apskaičiavimo formulė (21 straipsnis) sudaroma iš dviejų atskirų dalių: pirmojoje dalyje įrašomas asmens stažas ir draudžiamųjų pajamų koeficientas iki 1994 metų sausio 1 dienos, antrojoje dalyje – asmens stažas ir draudžiamųjų pajamų koeficientas nuo 1994 metų sausio 1 dienos.

Asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas pagal draudžiamąsias pajamas iki 1994 metų sausio 1 dienos ir po šios datos imamas ne didesnis kaip 5.

Jei už valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui prilygintą laiką (52 straipsnio pirmoji ir antroji dalys) asmuo negali pateikti duomenų apie pajamas, prilyginamas draudžiamosioms pajamoms (53 straipsnis), dėl to, kad visai ar iš dalies neišsaugoti archyviniai dokumentai, kad asmuo dirbo buvusios TSRS respublikose arba turėjo vaiko iki trejų metų priežiūros atostogas, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas skaičiuojamas pagal to laikotarpio minimalų mėnesinį darbo užmokestį. Jeigu visi archyviniai dokumentai išsaugoti, tačiau juose nėra duomenų apie asmens pajamas per valstybinio socialinio pensijų draudimo stažui prilygintą laiką, buvusį iki 1991 metų birželio 1 dienos, asmens draudžiamųjų pajamų koeficientas skaičiuojamas laikant to laikotarpio pajamas nulinėmis.

Jeigu asmuo neturi šio straipsnio antrojoje dalyje nurodytų palankiausių penkerių kalendorinių paeiliui einančių metų, tačiau kiekvienais metais per penkerius kalendorinius paeiliui einančius metus iš laikotarpio nuo 1984 metų sausio 1 dienos iki 1994 metų sausio 1 dienos (toliau šioje dalyje – nurodytas laikotarpis) turėjo stažo, jo draudžiamųjų pajamų koeficientas skaičiuojamas pagal penkerius paeiliui einančius šio stažo metus. Jei asmuo nurodytu laikotarpiu turėjo stažo per penkerius ne paeiliui einančius kalendorinius metus, jo draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas pagal penkerius ne paeiliui einančius stažo metus laikantis kalendorinės metų sekos. Jeigu asmuo nurodytu laikotarpiu stažo turėjo mažiau kaip per penkerius paeiliui ar nepaeiliui einančius kalendorinius metus arba nurodytu laikotarpiu iš viso stažo neturėjo, jo draudžiamųjų pajamų koeficientas apskaičiuojamas iki penkerių metų stažo

trūkstantis metas imant iš ankstesnio laikotarpio, skaičiuojant atgal nuo 1983 metų iki 1974 metų imtinai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1011](#), 95 07 04, *Žin.*, 1995, Nr. 59-1475

Nr. [I-1052](#), 95 09 28, *Žin.*, 1995, Nr. 84-1901

Nr. [IX-616](#), 2001-11-20, *Žin.*, 2001, Nr. 103-3658 (2001-12-07)

55 straipsnis. Pereinamojo laikotarpio senatvės pensijos amžiaus ir stažo reguliavimai

Senatvės pensijos amžius iki 1995 metų sausio 1 dienos nustatomas 55 metai moterims ir 60 metų vyrams.

Nuo 1995 ir kiekvienų vėlesnių metų sausio 1 dienos iki 2001 metų sausio 1 dienos senatvės pensijos amžius kasmet didinamas: moterims – keturiais mėnesiais per metus, vyrams – dviem mėnesiais per metus. Nuo 2001 metų sausio 1 dienos ir kiekvienų vėlesnių metų sausio 1 dienos senatvės pensijos amžius didinamas moterims ir vyrams šešiais mėnesiais per metus, kol pasieks šio įstatymo 18 straipsnyje nustatytą senatvės pensijos amžių: moterims – 60 metų, vyrams – 62 metus ir 6 mėnesius.

Būtinasis valstybinio socialinio pensijų draudimo stažas valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai iki 1995 metų sausio 1 dienos nustatomas 20 metų moterims ir 25 metai vyrams.

Nuo 1995 ir kiekvienų vėlesnių metų sausio 1 dienos būtinasis draudimo stažas kasmet didinamas vieneriais metais vyrams ir moterims, kol pasiekia 30 metų vyrams ir 25 metus moterims. Po to šis stažas kasmet didinamas vieneriais metais moterims, kol pasiekia 30 metų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, *Žin.*, 1994, Nr. 101-2017

Nr. [IX-84](#), 2000 12 19, *Žin.*, 2000, Nr. 111-3563 (2000 12 29), įsigalioja nuo 2001 01 01

56 straipsnis. Kompensacijos už ypatingas darbo sąlygas

Asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo nebuvo paskirta valstybinė socialinio draudimo senatvės ar ištarnauto laiko pensija, Lietuvos Respublikos ar personalinė pensija, arba po šio įstatymo įsigaliojimo - kitų teisės aktų nustatyta nuolatinė kompensacinė išmoka už ypatingas darbo sąlygas ir kurie dirbo šiame straipsnyje nustatytą laiką šiame straipsnyje nustatytais ypatingomis sąlygomis, suteikiama teisė gauti kas mėnesį mokamas kompensacijas. Teisė gauti valstybinę socialinio draudimo pensiją tokiems asmenims suteikiama bendra šio įstatymo nustatyta tvarka.

Asmenims, dirbusiems iki šio įstatymo įsigaliojimo požeminius darbus, darbus kenksmingomis darbo sąlygomis ir karštuosiuose cechuose, numatytus Lietuvoje galiojusiame gamybų, cechų, profesijų ir pareigų sąraše Nr.1, taip pat dirbusiems kitus darbus sunkiomis sąlygomis, numatytus sąraše Nr.2 :

1) vyrams, išdirbusiems ne mažiau kaip 10 metų, o moterims - ne mažiau kaip 7,5 metų darbus, įtrauktus į sąrašą Nr.1, kompensacija išmokama už 10 metų;

2) vyrams, išdirbusiems ne mažiau kaip 12,5 metų, o moterims - ne mažiau kaip 10 metų darbus, įtrauktus į sąrašą Nr.2, kompensacija išmokama už 5 metus.

Skraidymo ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojams - vyrams, išdirbusiems pagal galiojusį iki šio įstatymo priėmimo skraidymo ir skraidymų bandymo sudėties darbuotojų pareigų sąrašą 25 metus, moterims, išdirbusioms pagal šį sąrašą 20 metų, kompensacija išmokama už 10 metų.

Asmenims, dirbusiems iki šio įstatymo įsigaliojimo toliau nurodytus darbus kompensacija išmokama už 5 metus:

1) asmenims, dirbusiems ne mažiau kaip 15 kalendorinių metų buvusios TSRS Tolimosios Šiaurės rajonuose arba ne mažiau kaip 20 metų jiems prilygintose vietovėse pagal

galiojusį iki šio įstatymo priėmimo Tolimosios Šiaurės rajonų ir Tolimosios Šiaurės vietovių sąrašą;

2) moterims, dirbusioms tekstilės pramonės įmonėse darbus, numatytus Lietuvoje galiojusiame tekstilės pramonės gamybų ir profesijų sąraše ne mažiau kaip 20 metų;

3) moterims, dirbusioms ne mažiau kaip 15 metų traktorininkėmis mašinistėmis žemės ūkyje, kitose ūkio šakose, taip pat statybos, kelių ir krovimo mašinų mašinistėmis pagal Lietuvoje galiojusį gamybų ir profesijų sąrašą;

4) artistams, išdirbusiems tam tikrą stažą, teikusį teisę gauti ištarnauto laiko pensiją pagal galiojusius iki šio įstatymo priėmimo Ištarnauto laiko pensijų teatrų ir kitų teatro - žiūrovinių įstaigų darbuotojams skyrimo ir mokėjimo nuostatus;

5) civilinės aviacijos darbuotojams vyrams, valdžiusiems oro eismą ir turėjusiems dispečerio liudijimą ne mažiau kaip 15 metų, o moterims - ne mažiau kaip 10 metų;

6) civilinės aviacijos inžinerijos - technikos darbuotojams, dirbusiems darbą pagal galiojusį iki šio įstatymo priėmimo civilinės aviacijos inžinerijos - technikos darbuotojų pareigų sąrašą, vyrams - išdirbusiems ne mažiau kaip 20 metų, moterims - ne mažiau kaip 15 metų.

Asmenims, išdirbusiems ne mažiau kaip pusę šio straipsnio antrojoje - ketvirtojoje dalyse nustatyto laiko kompensacijai už ypatingas darbo sąlygas gauti, išmokama kompensacijos dalis, proporcinga išdirbtam laikui. Jei kompensacijai gauti reikia išdirbti šiame straipsnyje nurodytomis sąlygomis ne mažiau kaip 10 metų, kompensacijos daliai gauti turi būti dirbta ne mažiau pusės šio laiko 1988- 1994 metais; jei reikia išdirbti ne daugiau kaip 15 metų, ne mažiau pusės šio laiko turi būti dirbta 1986- 1994 metais; jei reikia išdirbti 20 metų, ne mažiau pusės šio laiko turi būti dirbta 1983-1994 metais; jei reikia išdirbti 25 metus, ne mažiau pusės šio laiko turi būti dirbta 1980-1994 metais; jei reikia išdirbti 30 metų, ne mažiau pusės šio laiko turi būti dirbta 1978-1994 metais.

Jei asmuo dėl šiame straipsnyje minėtų priežasčių turi teisę į kelias kompensacijas, tai išmokama tik didžiausioji.

Mėnesio kompensacijos dydis sudaro 150 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos. Asmenims, nurodytiems šio straipsnio trečiojoje dalyje ir ketvirtosios dalies 4 punkte, kompensacija gali būti mokama jų pasirinkto tvirto dydžio, tačiau ne mažiau kaip 50 procentų ir ne daugiau kaip 150 procentų valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio per mėnesį.

Asmenims, išskyrus šio straipsnio trečiojoje dalyje ir ketvirtosios dalies 4 punkte nurodytuosius, turintiems teisę gauti visą kompensaciją arba jos dalį, kompensacija pradedama mokėti likus tiek mėnesių, iki jiems sukaks šio įstatymo nustatytas senatvės pensijos amžius, ir mokama, iki jiems sukaks senatvės pensijos amžius. Asmenims, nurodytiems šio straipsnio trečiojoje dalyje ir ketvirtosios dalies 4 punkte, turintiems teisę gauti visą kompensaciją arba jos dalį, kompensacija gali būti pradėta mokėti anksčiau, jei jie nebedirba pagal pareigas, suteikusias teisę gauti kompensaciją. Kompensacija pradedama mokėti nuo jų pasirinktos datos pagal jų pareiškimą, paduotą Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniam skyriui. Šiuo atveju bendras išmokėtinų mėnesio kompensacijų skaičius neturi viršyti šiam asmeniui priklausančių mėnesio kompensacijų skaičiaus.

Kreiptis dėl kompensacijos paskyrimo ir mokėjimo galima prieš tris mėnesius iki teisės gauti kompensaciją atsiradimo dienos, nustatytos šio straipsnio aštuntojoje dalyje, arba bet kuriuo metu po teisės gauti kompensaciją atsiradimo dienos. Jeigu turintys teisę gauti kompensaciją asmenys dėl kompensacijos skyrimo kreipiasi po šio straipsnio aštuntojoje dalyje nustatytų kompensacijos mokėjimo pradžios terminų, kompensacija jiems mokama nuo teisės gauti kompensaciją atsiradimo dienos, tačiau ne daugiau kaip už 12 mėnesių iki dokumentų kompensacijai skirti ir mokėti gavimo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniame skyriuje dienos.

Kompensacijų asmenims, dirbusiems ypatingomis darbo sąlygomis ne Lietuvoje, mokėjimo sąlygas ir tvarką nustato tarptautiniai susitarimai ir sutartys.

Kompensacijų apskaičiavimo bei išmokėjimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-724](#), 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

Nr. [I-1438](#), 96.07.04, Žin., 1996, Nr.68-1636 (96.07.19)

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, Žin., 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

Nr. [VIII-1990](#), 2000 10 10, Žin., 2000, Nr. 89-2751 (2000 10 25)

Nr. [IX-571](#), 2001-10-30, Žin., 2001, Nr. 94-3309 (2001-11-09)

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-724](#), 94.12.21, Žin., 1994, Nr.101-2017

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO
PAKEITIMO IR PAPILDYMO

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-860](#), 95 04 20, Žin., 1995, Nr.35-860

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO
PAPILDYMO

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1011](#), 95 07 04, Žin., 1995, Nr.59-1475

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO
PAPILDYMO

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1052](#), 95 09 28, Žin., 1995, Nr.84-1901

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO
PAKEITIMO IR PAPILDYMO

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1438](#), 96.07.04, Žin., 1996, Nr.68-1636 (96.07.19)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 15, 38,
56 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1997 m. sausio 1 d.

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-188](#), 97.04.22, Žin., 1997, Nr.38-924 (97.05.02)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 33, 34,
36, 45 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO 45(1) STRAIPSNIU ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1997 m. liepos 1 d.

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-589](#), 97.12.23, Žin., 1997, Nr.119-3077 (97.12.31)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 52 STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1998 m. kovo 1 d.

8.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-846](#), 98.07.02, Žin., 1998, Nr.65-1875 (98.07.22)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 49 IR 52 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1999 m. sausio 1 d.

9.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-905](#), 98.10.22, Žin., 1998, Nr.98-2707 (98.11.11)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 2, 6, 8, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 36, 40, 45, 46, 47, 52, 56 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1999 m. sausio 1 d.

Pastaba. Iki šio įstatymo įsigaliojimo paskirtos valstybinės socialinio draudimo invalidumo, našlių ir našlaičių pensijos bei kompensacijos už ypatingas darbo sąlygas perskaičiuojamos pagal šio įstatymo nuostatas nuo 1999 m. sausio 1 d.

Pastaba. Tais atvejais, kai perskaičiavus valstybinę socialinio draudimo pensiją pagal šio įstatymo nuostatas jos dydis, palyginti su ankstesniu dydžiu, sumažėja, pensininkui mokama anksčiau paskirta pensija, toliau indeksuojant ją Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatyta tvarka.

10.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1016](#), 98.12.29, Žin., 1998, Nr.115-3274 (98.12.31)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 2, 6, 8, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 36, 40, 45, 46, 47, 52, 56 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMO 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

11.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1292](#), 99.07.07, Žin., 1999, Nr.66-2115 (99.07.30)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 2, 7, 12, 14, 17, 24, 26, 27, 28, 39, 40, 42, 43, 45, 49, 51 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2000 m. sausio 1 d.

12.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1479](#), 99.12.16, Žin., 1999, Nr.113-3283 (99.12.30)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 2, 5, 6, 8, 10, 13, 14, 45, 52 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO BEI VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 2, 7, 12, 14, 17, 24, 26, 27, 28, 39, 40, 42, 43, 45, 49, 51 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMO 1 IR 4 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMAS

Šiuo įstatymu pakeisti ir papildyti Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 3, 9, 13 punktai, 14 straipsnio 2 ir 4 dalys, 45 straipsnio 1 ir 3 dalys, 52 straipsnio 2 dalies 8 punktas įsigalioja nuo 2000 m. sausio 1 d.

13.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1510](#), 99.12.23, Žin., 1999, Nr. 110-3208 (99.12.29)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 44 STRAIPSNIO PAKEITIMO BEI 31 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2000 m. sausio 1 d.

14.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1652](#), 2000 05 02, Žin., 2000, Nr. 41-1165 (2000 05 19)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 2, 45 STRAIPSNIŲ PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2000 m. birželio 1 d.

15.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1786](#), 2000 07 04, Žin., 2000, Nr. 58-1715 (2000 07 19)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 14 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

16.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-1990](#), 2000 10 10, Žin., 2000, Nr. 89-2751 (2000 10 25)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 56 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

17.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-2010](#), 2000 10 10, Žin., 2000, Nr. 92-2862 (2000 10 31)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 2 STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2000 m. lapkričio 1 d.

18.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-84](#), 2000 12 19, Žin., 2000, Nr. 111-3563 (2000 12 29)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 18, 55 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2001 m. sausio 1 d.

Iki šio įstatymo įsigaliojimo paskirtos valstybinės socialinio draudimo invalidumo, našlių ir našlaičių pensijos, kurias apskaičiuojant buvo taikytos Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 29 straipsnio

3

dalies

2 punkto nuostatos, įsigaliojus šiam įstatymui, neperskaičiuojamos.

19.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-109](#), 2000 12 21, Žin., 2000, Nr. 111-3573 (2000 12 29)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 23 IR 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2001 m. sausio 1 d.

20.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-307](#), 2001 05 08, Žin., 2001, Nr. 43-1487 (2001 05 23)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 23 IR 32 STRAIPSNIŲ

PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2001 m. liepos 1 d.

21.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-571](#), 2001-10-30, Žin., 2001, Nr. 94-3309 (2001-11-09)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 56 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

22.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-616](#), 2001-11-20, Žin., 2001, Nr. 103-3658 (2001-12-07)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 2, 6, 8, 9, 13, 14, 15, 21, 54 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

23.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-845](#), 2002-04-16, Žin., 2002, Nr. 47-1796 (2002-05-10)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 36, 45(1) STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2002 m. gegužės 1 d.

24.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-1112](#), 2002-10-01, Žin., 2002, Nr. 101-4491 (2002-10-23)

VALSTYBINIŲ SOCIALINIO DRAUDIMO PENSIJŲ ĮSTATYMO 1 STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMAS

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2002-10-23)

autrap@lrs.lt